

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Rímskokatolíckej cirkvi, Bratislavskej arcidiecézy**, so sídlom v Bratislave, Špitálska 7, IČO: 42 131 685, zastúpenej advokátskou kanceláriou MAPLE & FISH s.r.o., so sídlom v Bratislave, Rajska 15/A, IČO: 36 718 432, proti žalovanému **Slovenskému pozemkovému fondu**, so sídlom v Bratislave, Búdková 36, IČO: 17 335 345, o **vydanie nehnuteľností**, vedenej na Okresnom súde Pezinok, sp.zn. 5 C 1113/2008, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2012, sp.zn. 5 Co 446/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. septembra 2012 sp.zn. 5 Co 446/2012 a uznesenie Okresného súdu Pezinok z 20. marca 2012 č.k. 5 C 1113/2008-393 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Pezinok (ďalej aj „súd prvého stupňa“) uznesením z 24. mája 2011 č.k. 5C 1113/2008-367 (v poradí prvým) zastavil konanie, v ktorom sa žalobkyňa domáhala vydania nehnuteľností a navrátenia vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam z dôvodu, že žalobkyňa podaním z 18. marca 2011 vzala prostredníctvom svojho právneho zástupcu návrh na začatie konania v celom rozsahu späť (bez udania dôvodu). O trovách konania rozhodol súd podľa § 146 ods. 2 prvá veta O.s.p. tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si trovy konania neuplatnil.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 29. septembra 2011 sp.zn. 15 Co 285/2011 (v poradí prvým) uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie s odôvodnením, že súd prvého stupňa nepostupoval správne, keď

o späťvzati žaloby žalovaného neinformoval, resp. ho nevyzval na uplatnenie si náhrady trov konania a neumožnil mu, aby si trovy konania uplatnil a vyčíslil v zákonom stanovenej lehote s poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 a 2 O.s.p.

Okresný súd Pezinok uznesením z 20. marca 2012 č.k. 5 C 1113/2008-393 (v poradí druhým) uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 86 945 €, do troch dní od právoplatnosti uznesenia. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 146 ods. 2 veta prvá O.s.p., § 149 ods. 1 O.s.p. Náhradu trov priznal v stanovenej výške za jeden úkon právnej pomoci – prevzatie a prípravu právneho zastúpenia z 24. septembra 2007 v zmysle § 14 ods. 1 písm. a/ a § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhlášky“). Tarifnú hodnotu, t.j. celkovú hodnotu predmetu sporu (vo výške 43 250 215 €) určil na základe žalobného petitu s výnimkou nehnuteľností označených v tomto rozhodnutí. Odôvodnil, že hodnota predmetu konania vychádza z ceny ornej pôdy, trvalých trávnych porastov, záhrad, zastavaných plôch a nádvorí a ostatných plôch, ktorá bola zistená podľa prílohy č. 1 a 2 zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov a rozsah výmery jednotlivých parciel bol vyčíslený prepočtom ich výmer evidovaných v príslušných pozemkovoknižných vložkách na metre štvorcové.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 28. septembra 2012 sp.zn. 5 Co 446/2012 (v poradí druhým) na odvolanie žalobkyne uznesenie súdu prvého stupňa o priznaní náhrady trov konania potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia podľa § 219 ods. 2 O.s.p. Poznamenal, že prvostupňový súd o trovách konania uplatnených žalovaným musel po zrušení jeho prvého rozhodnutia odvolacím súdom rozhodnúť, pretože v zmysle § 226 O.s.p. bol viazaný právnym názorom odvolacieho súdu. Postup súdu prvého stupňa pri rozhodovaní o náhrade trov konania na základe predloženého vyčíslenia trov konania žalovaným považoval za správny a v súlade s Občianskym súdnym poriadkom ako aj s vyhláškou. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací zrušil uznesenie odvolacieho

a prvostupňového súdu a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Zároveň požiadala o odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvého stupňa v súlade s § 243 O.s.p. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanoveniami § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. a § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa názoru žalobkyne odôvodnenie uznesenia odvolacieho súdu nekorešponduje s povinnosťou uvedenou v ustanovení § 157 O.s.p. ani s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. vo veci Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998, Georiadis proti Grécku z 29. mája 1997), považovala ho za svojvoľné, arbitrárne a v rozpore so zásadami formálnej logiky. Z obsahu súdneho spisu podľa názoru žalobkyne vyplýva, že žalovaný ani jeho právny zástupca si nárok na náhradu trov konania až do právoplatného skončenia konania neuplatnili a z ich strany nedošlo k vyčísleniu trov konania v zákonom stanovenej lehote, napriek tomu, že súd preukázateľne na vyčíslenie trov vyzval právneho zástupcu (pozn. dovolacieho súdu: z čl. 366 spisu vyplýva, že výzva bola právnenému zástupcovi žalovaného doručená 13. apríla 2011). V tejto súvislosti s poukazom na ustanovenie § 28 ods. 3 O.s.p. uviedla, že jej nemôže byť na ujmu, ak žalovaný, resp. jeho právny zástupca nekonali s náležitou starostlivosťou a o odvolaní plnej moci včas neupovedomili prvostupňový súd (pozn. dovolacieho súdu: podľa čl. 369 spisu k odvolaniu plnej moci malo dôjsť už 20. januára 2011 s tým, že právnenému zástupcovi bolo doručené 15. februára 2011 a súdu prvého stupňa až 29. júna 2011 spolu s odvolaním žalovaného voči výroku o trovách). Podľa názoru žalobkyne išlo o rozhodujúce skutočnosti, ktoré namietala už aj v odvolaní, a s ktorými sa však odvolací súd riadne nezaoberal a nevysporiadal v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Konštatovala, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorý považoval odvolanie žalovaného napriek uvedeným skutočnostiam za dôvodné, došlo k odňatiu jej možnosti konať pred súdom. Dovolateľka uviedla, že arbitrárnosť rozhodnutia napadnutého odvolaním predstavuje takú vadu konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). V dovolaní namietala aj nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) s odôvodnením, že súdy nižšieho stupňa nepostupovali v súlade so zákonom, keď pri rozhodovaní náhrady trov konania (právneho zastúpenia) neprihliadli na predmet uvedeného konania (reštitučný nárok), na účel priznania náhrady trov konania, pri vyčíslení trov nepostupovali v súlade s § 11 ods. 1 písm. a/ vyhlášky a ani neskúmali, či nie sú splnené podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 150 O.s.p. Zároveň vyjadrila názor, že napadnutými rozhodnutiami súdov nižších stupňov boli porušené jej základné práva, konkrétne právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rovnosť medzi účastníkmi garantované čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, princíp právnej istoty a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V doplnení dovolania z 5. februára 2013 žalobkyňa poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. septembra 2004 sp.zn. II. ÚS 78/2003.

Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. V zmysle ustanovenia § 239 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O.s.p.). Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa doslovného znenia § 239 ods. 3 O.s.p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania, ktoré vykazuje znaky jedného z tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O.s.p. ako rozhodnutia, proti ktorým nie je dovolanie prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z ustanovenia § 239 O.s.p. vyvodit' nemožno.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. žalobkyňa netvrdila a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Dovolanie teda v zmysle týchto ustanovení nie je prípustné.

So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej bola odňatá možnosť konať pred ním (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Pod odňatím možnosti pred súdom konať v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalobkyňa namietala, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v časti náhrady trov konania dostatočne odôvodnené a z toho dôvodu je nepreskúmateľné a arbitrárne. Dospela k záveru, že týmto postupom boli porušené jej základné práva garantované Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovoru“), každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods.1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03).

Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu

nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08).

Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods.1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia.“

Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30).

Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (porovnaj napr. sp.zn. III. ÚS 156/06, sp.zn. III. ÚS 331/04, sp.zn. II. ÚS 174/04). Z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods.1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Právo na rozhodnutie o náhrade trov konania v súlade so zákonom je tiež *ratione materiae* obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (pozri bližšie *Robins c. Spojené kráľovstvo* z 23. septembra 1997 a nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. III. ÚS 212/09 a I. ÚS 463/2012).

Občiansky súdny poriadok zakotvuje v § 157 ods. 2 požiadavku preskúmateľnosti rozhodnutia. V zmysle tohto zákonného ustanovenia súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Odôvodnenie rozsudku musí byť presvedčivé. V spojitosti s § 167 ods. 2 O.s.p. toto ustanovenie primerane platí aj pre odôvodnenie uznesenia súdu. Rovnako v prípade odôvodnenia výroku o trovách konania je povinnosťou odvolacieho súdu uviesť, z akých úvah pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal a ktorými zákonnými ustanoveniami sa pri rozhodovaní riadil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia, vrátane rozhodnutia o náhrade trov konania, je nielen formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci.

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezodpovedá vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia.

Podľa § 219 ods. 2 O.s.p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Ustanovením § 219 ods. 2 O.s.p. je odvolaciemu súdu daná možnosť vypracovania tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia. Možnosť vypracovania takéhoto odôvodnenia je

podmienená tým, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožní s dôvodmi rozhodnutia súdu prvého stupňa, a to po skutkovej, ako aj právnej stránke (o takú situáciu šlo v prejednávanej veci). Ak sa odvolací súd čo i len čiastočne nestotožní s týmito závermi, neprichádza do úvahy vypracovanie skráteného odôvodnenia. Prírodzene platí, že odvolací súd sa nemôže obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, ak by si nespĺnil povinnosť odpovedať na podstatné a právne významné dôvody odvolania. Inak sa dostane mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené nielen čl. 46 ods. 1 ústavy ale aj čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V prejednávanej veci odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa. Na zvýraznenie správnosti poukázal na fakt, že súd prvého stupňa o trovách konania uplatnených žalovaným musel rozhodovať, pretože bol v zmysle § 226 O.s.p. viazaný právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreným v uznesení z 29. septembra 2011 sp.zn. 15 Co 285/2011. Stroho tiež konštatoval, že spôsob výpočtu náhrady trov konania na základe vyčíslenia predloženého žalovaným, považuje za správny a zákonný.

Dovolací súd má za to, že odvolací súd do svojho rozhodnutia prevzal právne závery súdu prvého stupňa, avšak bez ich logického vysvetlenia a bez uvedenia konkrétnych dôvodov, na základe ktorých považoval jeho rozhodnutie za správne. Z takéhoto odôvodnenia nie je zrejmé, v čom spočíva (ako to tvrdil odvolací súd) konštatovanie a zvýraznenie správnosti dôvodov rozhodnutia napadnutého odvolaním. V dôvodoch rozhodnutia tiež odvolací súd žiadnym spôsobom nereagoval na dôvody odvolania žalovaného (napr. námietky k spôsobu určenia hodnoty predmetu sporu a k oprávneniu účastníka konania uplatniť a vyčísliť len také trovy konania, ktoré mu reálne vznikli ako náklad, resp. hotový výdavok, súvisiaci s vedením konania a ktoré preukázateľne svojmu advokátovi zaplatil). Za predpokladu, že odvolací súd nepovažoval dôvody odvolania za podstatné a právne významné, mal v dôvodoch rozhodnutia náležitým spôsobom dôvody takéhoto záveru vysvetliť. Pokiaľ tak neurobil, dostal sa mimo limitov práva na spravodlivý proces, ktoré je chránené (ako už bolo vyššie uvedené) nielen čl. 46 ods. 1 ústavy, ale aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, v dôsledku čoho bola dovolateľke odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Z uvedených dôvodov sa tiež dovolací súd prikláňa k názoru dovolateľky, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a preto odôvodňuje prípustnosť dovolania podľa

§ 237 písm. f/ O.s.p. Arbitrárnosť rozhodnutia pritom môže byť kvalifikovaná, buď ako rovnocenná konkurencia viacerých protichodných právnych názorov vyslovených súdom alebo situácia, v ktorej súd jediný právny záver nezdôvodní zo všetkých právnych hľadísk, ktoré prichádzajú do úvahy (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23.októbra 2013 sp.zn. 7 Cdo 90/2013 alebo z 30. apríla 2013 sp.zn. 7 Cdo 78/2012). V tomto konkrétnom prípade ide o druhú spomenutú situáciu.

Základom právnej úpravy náhrady trov konania je predovšetkým definícia toho, čo sú trovy konania, kto je povinný platiť trovy konania a kto a za akých okolností má povinnosť vzniknuté a zaplatené náklady konania nahradiť. Za trovy konania sa považujú výdavky, ktoré vznikajú účastníkom konania pri uskutočňovaní jednotlivých procesných úkonov počas konania a ktoré boli vynaložené v rámci konkrétneho súdneho konania, t.j. ktoré vznikli od momentu začatia konania do jeho skončenia, resp. ktoré vznikli aj pred začatím konania, ale ich vynaloženie bezprostredne súvisí s konaním. Za takýto úkon je možné považovať aj odmenu advokáta. Podstata povinnosti hradiť trovy konania spočíva v tom, že súd zaviazá jedného účastníka konania nahradiť druhému účastníkovi buď celkom alebo sčasti trovy konania, ktoré v priebehu konania tento druhý účastník už zaplatil (pozri Ficová In Števček, M., Ficová, S. a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. I. diel. 2. vydanie. C. H. Beck: Praha, 2012, s. 511). Táto povinnosť je (až na výnimky) založená na princípe zodpovednosti za výsledok – trovy konania hradí neúspešný účastník. Náhrada trov konania je upravená najmä v ustanoveniach § 139 a § 142 až 150 O.s.p. Postupu súdu, pri ktorom posudzuje účelnosť náhrady trov konania podľa § 142 O.s.p., predchádza vždy postup súdu v zmysle § 150 O.s.p., podľa ktorého súd najskôr skúma, či nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa na úplné alebo čiastočné nepriznanie náhrady trov konania.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p., účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Účelnosť vynaložených trov konania sa posudzuje vtedy ad hoc. Táto zásada však platí aj pri aplikácii § 146 ods. 2 vety prvej O.s.p., podľa ktorej, ak niektorý z účastníkov zaviniť, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. apríla 2011 sp.zn. 4 M Cdo 14/2010). Z uvedeného je zrejmé, že súd je oprávnený priznať v rámci náhrady trov konania len takú odmenu, ktorá bola skutočne účelne vynaložená na uplatňovanie a bránenie práva účastníka konania.

Vyhláška č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov v ustanovení § 14 ods. 1 uvádza úkony právnej služby, za ktoré advokátovi prináleží odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny, napr. za prevzatie a prípravu zastúpenia a písomné podanie na súd alebo iný orgán vo veci samej, napr. spísanie žalobného návrhu. Neznamená to však, že táto odmena patrí advokátovi za ktorýkoľvek takýto úkon, ale v zmysle vyššie citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku len za úkon účelne vykonaný v rámci konania. Uplatnenie viacerých reálne a účelne vykonaných úkonov právnej služby (než len jednotlivého úkonu podľa § 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky) navyše predpokladá aj ustanovenie § 9 ods. 1 vyhlášky, v zmysle ktorého základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Z obsahu spisu a najmä z odôvodnenia napadnutých rozhodnutí je zrejmé, že súd prvého stupňa priznal žalovanému náhradu trov konania pozostávajúcu len z trov právneho zastúpenia tak, ako si ich sám žalovaný uplatnil a vyčíslil v písomnom podaní z 1. marca 2012 (č.l. 385-392). Pri rozhodovaní o trovách konania však nezohľadnil, kedy bol uplatnený úkon právnej služby vykonaný a či boli v konaní následne vykonané aj ďalšie úkony súvisiace s prípravou a prevzatím právneho zastúpenia. Nezaoberal sa ani posúdením opodstatnenosti vyúčtovania trov za jediný úkon právnej služby, ktorým bola príprava a prevzatie právneho zastúpenia z 24. septembra 2007, ani otázkou, či tento úkon bol vôbec účelným pre uplatnenie alebo bránenie práva účastníka konania (žalovaného). Dovolací súd sa stotožnil s názorom dovolateľky, že žalovanému bola v súdnom konaní priznaná náhrada trov právneho zastúpenia za úkon, za ktorý mu odmena v zmysle platnej právnej úpravy neprináleží z dôvodu, že súd prvého stupňa priznal náhradu trov konania vo výške vyčíslenej žalovaným bez toho, aby posúdil ich účelnosť a správnosť postupu vyčíslenia tarifnej hodnoty veci podľa vyhlášky a príslušných právnych predpisov. Odvolací súd v rámci opravného konania túto vadu konania neodstránil.

Stručný formálny odkaz na príslušné ustanovenia zákona bez objasnenia záverov, ku ktorým súdy oboch nižších stupňov dospeli v prejednávanej veci nepovažoval dovolací súd za dostatočné. Z odôvodnenia uznesení vyplýva podľa jeho názoru jednostrannosť a taká aplikácia relevantných právnych predpisov, ktorá je popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového i odvolacieho súdu v napadnutej časti požiadavkám ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 a § 211 O.s.p. ani ustanoveniu § 219 ods. 2 O.s.p. nevyhovuje. Dospel preto k záveru, že napadnuté uznesenia súdov sú nepreskúmateľné, čo malo za následok porušenie práva dovolateľky na spravodlivé súdne konanie a odňatie jej možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a keďže dospel k záveru, že aj rozhodnutie súdu prvého stupňa trpí vadou, pre ktorú zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, vec v rozsahu zrušenia vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a 3 O.s.p.). Dovolací súd rovnako zrušil aj súvisiace uznesenie odvolacieho súdu vo výroku o trovách konania. Vzhľadom na dôvod zrušenia sa dovolací súd nezaoberal ďalšími námietkami uvedenými v dovolaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 23.októbra 2014

JUDr. Helena Haukvitzová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová